

هم افزایی و کار جمعی

(توسعه کار جمعی با رویکرد آموزه‌های
قرآنی و فرهنگ اسلامی - ایرانی)

دکتر عبدالقادر پریز

(عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبائی)

دکتر عباس اشرفی

(عضو هیأت علمی دانشگاه علامه طباطبائی)

سرشناسه	:	پریز، عبدالقادر ۱۳۴۲-
عنوان و نام پدیدآور	:	هم افزایی و ضرورت کار جمعی: توسعه کار جمعی، مولف عبدالقادر پریز، عباس اشرفی.
مشخصات نشر	:	تهران: سازمان دارالقرآن کریم، نشر تلاوت، ۱۳۹۴.
ملاحظات ماهری	:	۱۵۹ ص: ۵/۲۱ × ۵/۱۴ س.م.
فهرست	:	مجموعه کتابهای سبک زندگی اسلامی.
شابک	:	۹۷۸-۶۰۰-۵۵۶۲-۹۹-۶
شناسه افزود	:	سازمان دارالقرآن الکریم، نشر تلاوت
رده بندی کنگره	:	۸۵۵/ HD ۶۶الف
رده بندی دیویی	:	۶۵۸/۴ ۲۲
شماره کتابشناسی ملی	:	۱۹۳۷۰

✽ عنوان کتاب: مجموعه کتابهای سبک زندگی اسلامی؛ جلد سوم : هم افزایی و ضرورت کار جمعی توسعه کار جمعی: با رویکرد آموزه های قرآنی و فرهنگ اسلامی- ایرانی

✽ مؤلفان: دکتر عبدالقادر پریز، عباس اشرفی
با همکاری مرکز مطالعات قرآن بنیان دانشگاه علامه طباطبائی
✽ نوبت چاپ: اول پاییز ۱۳۹۴ (از محل اعتبارات سال ۱۳۹۳ ک.س.یون تبلیغ و ترویج شورای توسعه فرهنگ قرآنی)

✽ شمارگان: ۳۰۰۰ جلد

✽ قیمت: ۴۵,۰۰۰ ریال (اهدایی- غیر قابل فروش)

✽ شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۵۶۲-۹۹-۶

✽ ناشر: انتشارات تلاوت

✽ نشانی: تهران، خیابان حافظ، خیابان رشت، جنب کوچه ستوده، ش ۳۹.

✽ تلفن: ۰۲۱-۷۷۶۳۵۵۰۰ ؛ ۰۲۱-۶۶۹۵۶۰۹۵

فهرست مطالب

مقدمه ناشر ۹

مقدمه ۱۱

فصل اول : مباحث پیشینی / ۱۵

مفهوم شناسی کار و کار جمعی ۱۶

ضرورت کار جمعی: کار جمعی یا فردی ۲۰

تاریخ کار جمعی در ایران ۲۶

انواع گروه های کار جمعی ۳۰

گروه های غیر رسمی ۳۱

گروه های رسمی ۳۲

فصل دوم : مبانی اصول کار جمعی / ۳۵

مبانی ۳۶

مبانی ناظر به قرآن کریم ۳۷

مبانی ناظر به روایات و سنت معصومین علیهم السلام ۴۳

مبانی در اسناد بالادستی ۴۵

اصول ۴۶

اصول ایجابی ۴۷

اصول سلبی ۴۹

فصل سوم : فرهنگ و اخلاق کار جمعی / ۵۱

تأثیر فاصله بین قدرت و کارکنان در کار تیمی ۵۳

اصلاح اجتماع ۵۴

تعاون و همکاری ۵۵

جلد سوم: هوافزایی و کار جمعی

- دعا و عبادت گروهی ۵۷
- یادگیری و آموزش دین به صورت گروهی ۵۹
- کارهای جمعی در امور اقتصادی، مالی و تولیدی ۶۱
- کار جمعی و سبک زندگی ۶۲

فصل دوم: هوافزایی و کار جمعی

- الف) فردگرایی خودخواهانه و انزوا طلبی ۸۱
- ب) اشرافیت و بالا بودن تب مدیریت ۸۳
- ج) بر اعتماد ۸۵
- د) نادیده گرفتن اثر ۸۶

فصل سوم: هوافزایی و کار جمعی

- همفکری و تقویت اندیشه ها ۹۱
- همدلی و تقویت انگیزه ها ۹۲
- شخصیت سازی ۹۳
- هم افزایی در کمیت و کیفیت ۹۴
- بالا رفتن همت ها ۹۵
- تربیت نیرو ۹۶
- احساس تعلق نسبت به دیگران ۹۶
- تحوالات تاریخی ۹۷
- آموختن و بهره بردن از دیگران ۹۸
- تقسیم کار ۹۸
- شکوفایی استعدادها ۱۰۰
- استمرار کار جمعی ۱۰۰
- ایثار و فداکاری ۱۰۱
- هم افزایی ۱۰۱
- برقراری وحدت و انسجام ملی ۱۰۶

۱۰۷.....	تمدن و اقتصاد شکوفا
۱۰۷.....	اصلاح اجتماع
۱۰۸.....	فقرزدایی
۱۰۹.....	آسایش
۱۰۹.....	آرامش

فصل ششم : راهکارهای ارتقای فرهنگ کار جمعی / ۱۱۱

۱۱۲.....	مذهب و تعالی اخلاق فردی از طریق تقویت باورهای دینی
۱۱۳.....	رجیح مصلحت عمومی بر منفعت فردی
۱۱۳.....	آشنایی شیوه‌های صحیح تعامل گروهی
۱۱۴.....	احساس اعتماد
۱۱۴.....	ایجاد اعتماد به نفس و عزت نفس
۱۱۵.....	اعتقاد به توانایی‌های انفرادی و گروهی
۱۱۶.....	ایفای نقش هر یک از سازمان‌ها در ایجاد روحیه کار گروهی
۱۲۰.....	تأسی از الگوهای مذهبی
۱۲۱.....	دلگرمی و اثر آن در کار جمعی
۱۲۲.....	نحوه تطبیق خود با اصول کار جمعی
۱۲۲.....	(۱) سازگاری و انعطاف پذیری
۱۲۲.....	(۲) همدل و یک دست بودن
۱۲۳.....	(۳) تعهد پذیری
۱۲۴.....	(۴) برقراری ارتباط
۱۲۵.....	(۵) شایستگی و کفایت
۱۲۵.....	(۶) قابل اعتماد بودن
۱۲۶.....	(۷) انضباط داشتن
۱۲۷.....	(۸) ارتقای گروه توسط یاران
۱۲۸.....	(۹) اشتیاق داشتن
۱۲۹.....	(۱۰) داشتن هدف

- ۱۱) احساس رسالت کردن ۱۳۰
- ۱۲) آمادگی ۱۳۱
- ۱۳) جوشش با یاران گروه ۱۳۲
- ۱۴) در پی ارتقای خویش بودن ۱۳۳
- ۱۵) از خود گذشتگی ۱۳۳
- ۱۶) مشکل گشایی ۱۳۴
- ۱۷) پی گیر بودن ۱۳۵

فصل هفتم : نمونه های موفق کار جمعی / ۱۳۷

- ۱۳۸) هم افزایی و کار گروهی در جنگ ۱۳۸
- ۱۴۰) کار گروهی در سماء تلویزیون ۱۴۰
- ۱۴۱) یک نمونه قابل تسری ۱۴۱
- ۱۴۳) معرفی چند کتاب ۱۴۳
- ۱۴۸) منابع و مأخذ ۱۴۸

مقدمه ناشر

«إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ يَهْدِي لِلَّذِي هِيَ أَقْوَمُ وَيُبَشِّرُ الْمُؤْمِنِينَ الَّذِينَ يَعْمَلُونَ الصَّالِحَاتِ

أَنْ لَهُمْ أَجْرًا كَبِيرًا» (اسراء: ۹)

حراز صحیفه نورانی خداوند متعال و ریسمان و حلقه اتصال عبد به معبود و نامه سرگشاده خالق سبی و شوق نامه محبوب به سوی خیل محبتان است و در این سرای فانی دنیا، تنه و یگانگی مسر و شاهراه نجات بخش فرش نشینان به سوی عالم باقی و عرش و مقام «عِنْدَ رَبِّكَ قُتْرٌ» است.

به تصریح آیات قرآن کریم و این پیامبر مکرم اسلام ﷺ و ائمه طاهرین علیهم السلام قرآن شفای همه دردها و راهنمای سعادت دنیای و عقبای تمامی انسان‌ها است، مشروط بر آنکه چشم بینا و گوش شنوایی بر آن داشته باشد تا از آن بهره گیرد.

با لطف حضرت باری تعالی پس از پیروزی انقلاب، شکوه‌مند اسلامی و برپایی نظام مقدس جمهوری اسلامی در سرزمین پهناور ایران، با توجه به وجود بسترهای بسیار مناسب برای برنامه‌ریزی‌های گسترده در امر نشر فرهنگ قرآنی در جامعه، «نامه‌ریزان فرهنگی نظام و نیز احاد ملت قرآن دوست عزیزمان، با تأسیس سازمان، مؤسسات، مراکز قرآنی، در این مسیر گام‌های ارزنده‌ای برداشته و بسیاری از شیفتگان کلام وحی را با انواع علوم قرآنی آشنا نموده‌اند. بحمدالله یکی از مراکزی که از ابتدای انقلاب و از سال ۱۳۶۱، کنون در امر نشر فرهنگ و علوم قرآنی فعالیت‌های تأثیرگذار و وسیعی در سطح کشور داشته، دارالقرآن الکریم سازمان تبلیغات اسلامی بوده است که از ابتدای سال ۱۳۸۱ با تغییر ساختار تشکیلاتی این مجموعه و تبدیل آن به «سازمان دارالقرآن الکریم» فعالیت‌های آن در حوزه‌های مختلف قرآنی به ویژه در طراحی و ارائه آموزه‌های متنوع قرآنی بیش از پیش گسترش یافته و با ارائه انواع آموزش‌های (علوم و فنون قرائت قرآن کریم «۸ سطح»)،

(ترجمه و مفاهیم قرآن «۵ سطح»)، (حفظ قرآن کریم «۵ سطح»)، (آموزش قرآن ویژه کودکان پیش دبستانی «۳ سطح»)، (ترجمه و تفسیر قرآن در قالب طرح‌های بینات، نسیم حیات، نورالرحمن و تفسیر فراگیر تخصصی)، (روخوانی و روان‌خوانی و فرهنگ قرآن کارکنان دولت «۲ سطح»)، (دوره‌های تخصصی حفظ و قرائت ویژه قراء و حفاظ برتر کشور)، (کارگاه‌های آموزشی کارشناسان و مدیران قرآنی)، (کارگاه‌های آموزش مهارت‌های زندگی قرآنی)، (تربیت ممتحن آزمون‌های شفاهی دوره‌های تخصصی)، (تربیت معلم معاهد و تفسیر قرآن حکیم «۴ سطح»)، (تربیت معلم علوم و فنون قرائت قرآن کریم «۵ سطح»)، (تربیت معلم قرآن پیش دبستانی)، (تربیت داور مسابقات قرآنی در ۵ رشته «۲ سطح»)، (تربیت استاد و مدرس روش تدریس قرائت و مفاهیم قرآن کریم «۳ سطح» و طرح‌های متنوع دیگری در سه‌ماه آموزش عمومی، متوسطه و تخصصی توانسته است بسیاری از احاد امت اسلامی را با قرآن کریم بیش از پیش مأنوس نموده و بسیاری از نیروهای آموزشی مورد نیاز کلاس‌ها و دوره‌های آموزشی را نیز تربیت نماید.

با عنایت به گستره وسیع دوره‌های آمیز در سازمان و نیاز مبرم به کتاب‌های آموزشی متنوع و متناسب با اهداف آموزشی مربوطه، این سازمان با تشکیل «شورای تخصصی تألیفات قرآنی» همواره سعی نموده است تا با شناسایی و برپا داشتن آثار برتر قرآنی و همچنین با استفاده از اساتید و متخصصین قرآنی نسبت به تهیه کتاب‌ها مورد نیاز و چاپ و توزیع آن در سراسر کشور از طریق انتشارات تلاوت اقدام نماید. ادباً است این فعالیت‌ها موجب نشر بیش از پیش فرهنگ قرآنی در جامعه گردد.

از همه‌ی فرهیختگان قرآنی درخواست می‌شود تا نقطه نظرات خود را جهت ارتقاء سطح کیفی کتاب‌ها و دیگر محصولات به آدرس انتشارات تلاوت ارسال فرمایند.

انتشارات تلاوت

سازمان دارالقرآن الکریم

مقدمه

کار جمعی یا تیمی بدون توجه به فرق علمی بین واژه‌ها از چنان اهمیتی در نظام هستی برخوردار است که اگر ذرات عالم نیز بخواهند به تنهایی و بدون توجه به ذره دیگر و یا بدون هماهنگی با بقیه به کار خود بپردازد که قطعاً چنین نیست و رعایت به حکمت الهی نمی‌تواند چنان باشد، پیکره هستی از هم فرومی‌پاشد و پیروز به عنوان هستی مفهوم پیدا نمی‌کند. انسان نیز به عنوان مخلوقی از مخلوقات الهی یک موجود اجتماعی است و بدون توجه به عوامل پیرامونی و حتی فرار از پیرامون خود نمی‌تواند به زندگی خود ادامه دهد. انسان در بسیاری از موارد تحت تأثیر خودی در نفس کشیدن متأثر از عوامل بیرونی است و اگر با عوامل بیرونی خود نیز هماهنگی نداشته باشد و رعایت حال آنها را نکند و فقط به فکر خودش باشد در بسیاری از موارد بسیط و ساده زندگی خود، با مشکل بزرگی مواجه می‌شود که هلاکت وی را بر خواهد داشت. از همین نظرگاه می‌توان گفت که انسان در زندگی وابسته به عوامل پیرامونی خود در مراحل اولیه و در مراحل عالی وابسته به نیرویی لایزال است که سرچشمه حکمت و خلقت و حافظ کل هستی و مدبر همه امور است.

کلیه مخلوقات هستی تحت نظام واحدی و در کنار هم برای رسیدن به کمالی واحد که همان قرب الهی انسان است در حال تعامل و همکاری هستند

و این تعامل و همکاری بر اساس حکمت چنان طراحی شده است که هیچ خدشه‌ای بر آن وارد نمی‌شود. بر همین اساس است که قرآن کریم می‌فرماید:

«لَا الشَّمْسُ يَنْبَغِي لَهَا أَنْ تُدْرِكَ الْقَمَرَ وَلَا اللَّيْلُ سَابِقُ النَّهَارِ وَكُلٌّ فِي فَلَكٍ يَسْبَحُونَ»^۱

نظام آفرینش طوری است که خورشید و ماه، هیچ وقت به هم نمی‌خورد. شب از روز جلو نمی‌افتد. اگر این هماهنگی و این کار به صورت رعایت دو طرفه و چنانچه در امور هستی حاکم نبود، آیا تنظیم دقیقه‌ها و ثانیه‌ها امکان‌پذیر بود؟ بر همین اساس می‌توان گفت که کار جمعی و تیمی و گروهی تحت هر عنوان علمی، اجتماعی، جامعه‌شناسی و اقتصادی و یا حتی تعلیم و تعلم قرار بگیرد یک امر مهم و ضروری است که اسلام به عنوان کامل‌ترین دین که سعادت انسان را در وسیع مراحل زندگی اعم از دنیوی و اخروی ترسیم و انسان را به سوی آن هدایت می‌کند در جابه‌جای کتاب آسمانی و سیره و سنت رسول اکرم^۶ و ائمه معصومین: مسلمانان را به آن (کار جمعی) تشویق و ترغیب می‌کند. حضرت محمد^۶ می‌فرماید:

«أَحَبُّ الْأَعْمَالِ إِلَى اللَّهِ عَزَّوَجَلَّ مَا دَاوَمَ عَلَيْهِ الْعَبْدُ وَإِنْ قَلَّ»^۲ «محبوب‌ترین کارها

در نزد خداوند کارهایی است که استمرار داشته باشد هرچند کم باشد.»

کار به دو صورت فردی و جمعی انجام می‌پذیرد. کار جمعی به دلایل بسیاری بر کار فردی اولویت دارد. اما مسئله این است که علی‌رغم مهم بودن و ضرورت کار جمعی «کار جمعی جزو خصال ملی ما نیست... این یک نقص

ملی است؛ این را باید درست کرد؛ باید تزریق کرد. این کار کیست؟ کار دانشگاه است. بنابراین دانشگاه غیر از مسئله‌ی علم، باید به مسئله‌ی فرهنگ هم بپردازد... همان طور که شما برای کار علمی نیاز به برنامه‌ریزی دارید و باید برنامه‌ی کلان ترتیب بدهید، برای این کار هم برنامه‌ی کلان لازم است. این برنامه‌ی کلان هم توی خود دانشگاه باید انجام بگیرد.»^۱

نویسندگان این کتاب در صدد آن هستند که با اشاره‌ای به اصول و مبانی کار جری، کار گروهی، کار تیمی و یا هر عنوان دیگری که در علوم اجتماعی، جامعه‌شناسی، اقتصادی و یا حتی تعلیم و تربیت از آن یاد می‌شود، بدون توجه به وجوه افتراق بین این اصطلاحات به اهمیت آن اشاره و تا حد توان در فرهنگ سازی آن سهیم باشند.